

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXIII.

Telefon: Nr. 226.

Nr. 223.

Braşov, Duminecă, 10 (23) Octombrie

1910.

Burdia Szilárd.

Am pas acest titlu la articolul nostru din motiv, că purtătorul acestui nume, presidentul comitetului fondurilor grăniţareşti din Bănat, de 25 de ani de când slujeşte cu fidelitate „ideia de stat maghiar“ s'a scris şi subscris mai mult în forma aceasta, decât în forma neplăcută stăpânilor: Constantin Burdia. Credem, că îi şi place mai mult Măriei Sale acest fel de nume Szilárd, căci de acesta îi este legată mărirea sa de azi. Burdia numai ca Szilárd are înţeles, ca Constantin ar număra foarte puţin. Am făcut deci pe placul domniei sale. Aceasta pentru legitimarea titlului nostru.

Acum acest domn, Burdia Szilárd, a căzut jertfă unei prigoniri. Prigonit de naţionalişti români, adunarea comitatului Caraş-Severin a decis să puie sechestru pe averea Măriei Sale. Cum şi pentru ce s'a întâmplat aceasta, nu prea ştim noi, dar nu o ştie (!) nici Burdia Szilárd, căci în o declaraţie, ce a făcut-o unui corespondent al ziarului „Bud. Hírlap“ se exprimă astfel despre cazul domniei sale:

»Oamenii spun, că unele cercuri au pornit goană contra mea în chestia aceasta, din ură şi răzbunare. Aceasta nu o pot încă crede, dar observ, că s'a întâmplat ceva neaşteptat, ceea-ce din partea mea nu aprob. Aşa am auzit, că în adunarea din Lugos deciziunea contra mea s'a enunţat între aplauzele de bucurie ale partidului naţional ultraist şi aceasta mi-e suspect.»

Adecă aşa. S'a întâmplat pentru d-l Burdia ceva neaşteptat şi el dă a înţelege, că acest lucru îi l'au făcut naţionalişti români. D-l Burdia nu umblă cu degetele unse cu cleiu, nici nu face hatăruri nimărui... dar miserabili de naţionalişti îi fac zile

amare. În fine, cercetarea, care e în curs încă, va clarifica chestia. Noi voim să clarificăm aci chestia cu naţionalişti, chestie, pe care a călărit şi călăreşte neîncetat d-l Burdia. Se înţelege, că dânsul, conform intereselor sale, suceşte acest pretext, cum suceşte omul haina contra vântului şi ploaiei. Înaintea Ungurilor şi la guverne spune, că naţionalişti îl atacă şi îl prigonesc, pentru-că el „sustine ideia de stat maghiar“, pe ciracii săi români îi asigură, că naţionalişti îl invidiază, pentru poziţia, ce şi-a eluptat-o. În ambele cazuri e fals d-l Burdia, dar falsitatea lui este mai eclatantă în cazul din urmă.

Spun oamenii, cari cunosc meritul vieţii d-lui Burdia, că dânsul s'a ridicat la poziţia sa de azi din nimica, aşa zicând. A fost, se zice, măcelar, o ocupaţie de altcum foarte cinstită. Dar nemulţumit, se vede, cu aceasta, acum 25 de ani a păşit pe cariera publică şi a ajuns de parte.

Un bărbat, chiar şi fără ceva şcoli speciale, poate să ajungă eventual la anumite poziţii superioare în societate prin următoarele mijloace: ca autodidact, ca om de talent, ca om sirguincios pe cale onorifică.

D-l Burdia n'a ajuns la poziţia ce o are, prin nici un mijloc din cele amintite mai sus. El s'a ridicat prin înjosirea sa.

S'a folosit de nenorocitul curent, ce dăinuieşte încă în „fericită“ noastră Ungarie, de a se arăta la orice ocazie, de mare sprijinitor al „ideii de stat maghiar“, s'a angajat, deja fiind primar al Caransebeşului, a în-genunchia graniţa, a introduce între grăniceri maghiarismul, ceea-ce a şi făcut, între altele prin gimnaziul din Caransebeş, în felul cum este acela, o operă a Măriei Sale Burdia.

Dacă deci naţionalişti români

atacă şi combat pe Burdia Szilardie, o fac aceasta nu din invidie, nu din răutate, ci din motivul, că el în postul său ajuns prin josnicii şi ticăloşie, strică mult poporului, ca naţionalitate, este cea mai mărşavă coadă de topor în mâna guvernelor ungare.

Acesta e purul adevăr, pe care de giaba vrea să-l falsifice Burdia. Au avut şi au naţionalişti noştri nu numai dreptul, dar şi datorinţa naţională de-a combate pe un astfel de individ, cum este Burdia. Au această datorinţă nu numai ca Români, ci şi ca oameni cinştiţi şi conştiinţei de vrednicia omenească, cărora trebuie să le fie scârbă de o astfel de lichea, cărei asemenea nu află decât în şirul Avrumilor perciunaşi. Şi cu toate aceste, dacă Burdia Szilardie cade din stierele înalte, în care s'a ridicat nenatural şi ca un nevrednic, cade nu doborât de naţionalişti, ci sub povara propriilor sale ticăloşii.

Spre pace!? În acelaşi timp se colportează prin toate ziarele două ştiri, una din Bucureşti cealaltă din Budapesta, cari anunţă apropiata încheiere a păcii între guvernul ungar şi conducătorii Românilor din Ungaria. În ştirea venită dela Bucureşti şi reprodusă de toate ziarele maghiare şi germane se spune, că ministrul Khuen şi contele Tisza, au acceptat în principiu toate punctele din memoriul Românilor prezentat guvernului, care va fi supus spre aprobare definitivă unei conferenţe a fruntaşilor români din întreaga ţeară.

A doua ştire o înregistrează ziarul „Pesti Napló“, care sub titlul „Guvernul şi Românii“ aduce un comunicat mai lung, pe care îl resumăm în următoarele: Sub presiunea Vienei (?) guvernul ungar a fost nevoit să urgenzeze acţiunea de înţelegere cu Românii. Punctele înţelege-

rei, care se va realiza peste câteva zile, sunt următoarele:

Ministrul de culte va da în mod confidenţial ordin inspectorilor şcolari, să manueze cu bunăvoinţă aplicarea legii privitoare la învăţământul limbei maghiare în şcolile primare.

Ordonanţa lui Apponyi privitoare la învăţământul religiei va fi ignorată şi se va pune în vedere ajutorarea din visteria statului a comunităţilor bisericeşti româneşti.

Procese de agitaţie se vor intenta numai în cele mai extreme şi drastice cazuri.

În viitor nu se vor mai aplica funcţionari maghiari respective germani în ţinuturi româneşti.

Averile fiscalului nu vor mai servi ca obiecte de speculaţie ci se vor parca în terenii români.

Se vor mai face apoi concesii Românilor pe terenurile, cari aparţin competenţei miniştrilor de interne şi de finanţe.

Ca pupază pe colac informativului lui „Pesti Napló“ mai spune, că termenul încheierii acestei înţelegeri e fixat cu ziua de 31 Oct. n.

De sine înţeles ştirile de mai sus le dăm cu cea mai mare rezervă. Caracteristic este însă, că deodată atât din Bucureşti cât şi din Budapesta se dă semnalul încheierii păcii.

Adunarea de toamnă a comitatului Hunedoara este convocată pe ziua pe 25 Oct. n. În vederea acestei adunări d-l Dr. Aurel Vlad, preşedintele clubului comitatens, a convocat pe membrii români ai adunării la o consfăţuire în localul casinei române din Orăştie, care va avea loc în 25 l. c. n. la oarele 7 1/2 dimineaţa.

FOILETONUL GAZ. TARNS.

Arhiva plăşii Turia.

Pe atunci, la ţară, judecători erau zapcii. Cum se împărtea dreptatea, cum mulţimea pe oameni chipu-acesta de a compăni pricinile între dânsii, ei ştiau. Dar cum toate se prefac, se înădesc s'au se dreg, iată că într'o bună zi veni şi ispravnicilor o poruncă, precum că, de acum în colo, cumpăna dreptăţii se lua din mâinile zapciilor şi se da la oameni giuruşti de stăpânire, la judecători cu anume în-văţătură pentru aceasta, în târgurile de reşedinţă ale districtelor.

Aşa se face că şi conul Petrache Voinescu, zapciul plăşii Turia, din ţinutul Iaşului, primi o poruncă la fel, cu dinadinsă pofte să pregătească arhiva judecătoriei, adică un om anume ales avea să vie să o pe seamă.

Când conul Petrache ceti porunca, ambi, apoi, răsuflând uşurat, şopti:

— Bine de mine, rău de bieţii oameni!

Căci conul Petrache Voinescu văzuse o văzuse şi din cele ce văzuse, ştia ce va.

A treia zi, tocmai era la masă, când ţiganul, îi aduce vestea, că a sosit un

cuconaş din târgul Iaşului. Conul Petrache pricepu cine era:

— »Poşteşte-l aici«, zise ţiganului.

Peste câte-va clipe intră în sufragerie un băieţandru sclivisit, bălan, cu bretonul tăiat, frumos, pe frunte, cu mustaţa de abea răsărită:

— »Sunt grefierul judecătoriei din Iaşi«, se recomandă, »am venit, precum cred că ştiţi, să iau archiva în primire.«

Conul Petrache se sculase în picioare; luă pe tânăr de braţ şi-i zise, arătându-i tacămul care i se pusese atunci la masă:

— Mai înainte, tinere, să guşti, ici, din potrocul asta şi pe urmă ţi-oi da şi archiva. Că zeiţa dreptăţii e legată la ochi, nu la gură, şi nu vie doară de ici, de după deal.

Tânărul a aruncat o privire repede spre faţa albă de masă, a adulmecat mirodienia pofitoare a potroacelor de curcan, şi a înţeles că boierul avea dreptate. S'a aşezat frumos la masă, şi-a mâncat cât şapte. Că avea de unde, mulţumită lui Dumnezeu, şi de ne ar ţine masa şi astăzi aşa de încărcată ca atunci!

Conul Petrache nu se grăbea; şi poate avea dreptate. După masă a poruncit să vie păhăruţe cu vişină, apoi felegene cu cafea; şi-a mai ticsit şi chiseaua cu tutun turcesc, bectimis, de i-a dat tânărului, şi hăt, într'un târziu, s'a sculat de pe divan:

— Ei, acum, putem merge. Am zis să pule caii la docar. Trăsuri dimitale i-am dat drumul. Am şi eu treabă la târg, — o să te întovărăşesc până la Iaşi.

La scară îi aştepta docarul cu doi suri, vâjnoşi; pe capră Ion, ţiganul — un uriaş lat în spate şi botit în piept; s'au suie, şi:

— Mână, Ioane!

Surii numai s'au încordat odată de au întins streangurile şi s'au repezit ca scăpaţi din prăstie.

Grefierul cam băuse din vinul roşu, de Galata, al conului Petrache; cele trei păhăruţe de vişină, mai adăogase ce lipisise vinului, şi era gata-gata. Uitase la ce venise, habar n'avea în cătrău apucaseră. Numai când satul rămase în urmă, şi răcoarea câmpului îi sufla în faţă, se scutură, deodată, ca din somn, se desmeteci, şi întrebă speriat:

— Da archiva?

— »Am luat şi archiva«, răspunse liniştit conul Petrache.

Tânărul privi înainte, se întoarse de se uită înapoi, să vadă harabalele cu condi-cele judecătoriei — nimic.

— Nu văd nimic, coane Petrache.

— Ce să vezi?

— Harabalele... cu archiva.

— Păi ce, în harabăli o s'o duci?..

la opreşte puţin, Ioane!

Ţiganul incolăţaci hăţurile pe după punni, se propti în picioare lăsându-se pe spate, opri surii, apoi îi strunii pe loc.

— »Ia, fi bun şi te ridică puţin«, rugă conul Petrache pe tânăr.

Şi, după ce grefierul se sculă în picioare, conul Petrache luă de pe scaunul pe care şezură amândoi, o condică subţire, învălă în hârtie albastră de băcănie.

— Uite archiva... stăteai pe ea.

Tânărul se şterse la ochi, se desmeteci bine:

— Glumeşti coane Petrache...

— Ba nu glumesc de loc; asta-i toată archiva. Ce, din altă parte aţi ridicat mai mult?

— Trei-patru harabăli.

Boierul puse condica la loc, pe urmă porunci:

— Mână, Ioane!

Surii porniră din nou, iar conul Petrache se întoarse cătră tânărul, care se aşezase, prosti, la locul lui.

— Arhiva mea îi condica asta..

şi Ion.

— Care Ion?

— Ista, de pe capră. Că, vezi dumneata, alţii n-au altă treabă, decât să măzgălească hârtia. Eu însă am alt obicei. Eu cred, că vorba-i sfântă, şi că de aceea a lăsat-o Dumnezeu oamenilor, să se în-

Berson
Căleaie de gumă
sunt totuși cele mai bune.
Se capătă pretutindeni.

K 30.000 garanție pentru curățenie.
Săpunul Corb a lui Schicht este cel mai bun pentru rufărie!

O vai!
Tusea, răgușala și flegma o vindecă iute și sigur
„Pastile alui Egger pentru piept”
are gust bun și nu strică apetitul.
Per Karton 1 cor. și 2 coroane.
Karton de probă 50 bani.
Deposit principal de trimitere:
Farmacia „Reichspalatin”
Budapest, Váci-körut 17.

Trăiască
Pastile Egger m'a vindecat!

Se capătă în Brașov: Borsódy István, Julius Hornung, Emil Jekelius, Franz Kelemen, Victor Klein, Rudolf Kugler, Lang & Theil, droguerie, Eugen Neustädter, Heinrich G. Ober, Victor Roth, Stenner Frideric, Teutsch și Iulius, droguerie.
In Râșnov: Iosef Schoeser, Eugen Pasterner, Dr. Poschs Erben, droguerie.

Contra tusei, răgușelei și catarului are efect mai bun
Bomboane Pemete ale lui **RETHY**
a se observă, ca la cumpărare să se ceară expres **Bomboane Réthy**, deoarece sunt multe imitații rele.
1 Carton 60 bani.
Să cumpărăm numai **Pemete bombóne**

THE CAMPBELL
Fabrică de motoare cu renume mondial. Iiferează cele mai bun econstruite și durabile

BENZIN- MOTOARE || GAS- ASUGATIV- LOCOMOBILE

Cea mai efțină }
» » sigură } funcționare.
» » netulburată }

Preturi ieftine. = Condițiuni de plată favorabile. = Garanție în toată privința.
Representant General:
Korányi Victor BUDAPESTA VI, Liszt Ferencz-tér No. 9,
Telefon 64-64.

!! Frate Ardelenene !!
Azi ne întâlnim
la
Restaurant SUCIU
pe Pormenadă.

Prafurile-Seidlitz ale lui MOLL
Veritabile numai dacă fie-care cutiă este provădută cu marca de apărare a lui A. MOLL și cu subscrierea sa.
Prin efectul de leuire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll in contra greutăților celor mai cerbicoase la stomac și pântee, in contra cărceilor și acrelei la stomac, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorholdelor și a celor mai diferite bóle femeesci a luat acest medicament de casă o răsoandire, ce crește mereu de mai multe decenii încóce. — Prețul unei cutii originale sigilate Coróne 2— Falsificatiunile se vor urmări de cale judecătórescă.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.
Veritabil numai dacă fie-care sticlă este provăzute cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll
Franzbranntwein-ul și sarea este fórté bine cunoscută ca un remediú popular cu deosebire prin tras (frotat), alinã durerile de șoldină și reumatism și a altor urmări de receală. —
Prețul unei cutii originale plumbate cor. 2.—

Săpun de copii a lui Moll.
Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metóduf cel mai nou, pentru cultivarea rațională a pelei, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei buciți cor. —40 b. Cincí buciți cor. 1.80
Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provădută cu marca de apărare A. Moll.
Trimiterea principală prin **Farmacistuul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben 9** c. și reg. furnisor al curții imperiale.
— Comande diu provinciã se efectuează șilinc prin rambursã postalã. —
La deposite se se cerà anumit preparatele provădute cu iscãlitura și marca de apă rare a lui A. MOLL.
Deposite in Brașov: la d-nii farmaciști **Ferd. Jekelius, Victor Roth.**

Recomandãm cetitorilor ziarului nostru, Magazinul de haine și Confecțiuni de dame

I. ASCHER
Brașov, Strada Inului Nr. 26.
unde pot cumpãra de superioritate constatãtã **haine** pentru bărbați, băeți și copii, asemenea și pentru dame și fetițe: **Jachete, Costume de dame, Foi, Halaturi, Bluze, Jupóane** etc.
Recomandãm Onorațiilor părinți, ca la începútuul semestrului școlar haine de copii și fetițe să le cumpere numai dela
Magazinul ASCHER,
Brașov, Târgul Inului 26.
Comande cu posta se efectuează complet cu **rambursã.**
Când se comandã, notați lățimea peptului, co-loarea stofii și cam cu ce preț.
1148,7—100.
Pentru ce nu convine se dau banii îndărãt.